

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

**XXXIX INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE
«Problems of Science and Technology:
Innovation and Competitiveness»**

Collection of abstracts

September 18-20, 2024
Aalborg, Denmark

UDC 01.1

XXXIX International scientific and practical conference «Problems of Science and Technology: Innovation and Competitiveness» (September 18-20, 2024) Aalborg, Denmark. International Scientific Unity, 2024. 124 p.

ISBN 978-617-8427-29-0

The collection of abstracts presents the materials of the participants of the International scientific and practical conference «Problems of Science and Technology: Innovation and Competitiveness».

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

ISBN 978-617-8427-29-0

© Authors of theses, 2024
© International Scientific Unity, 2024
Official site: <https://isu-conference.com/>

CONTENT

SECTION: ACCOUNTING AND TAXATION

- Слюсарчук Л., Слюсарчук Я.**
АВТОМАТИЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОГО
ПРОЦЕСУ..... 7
- Зябченкова Г.В., Войтенко В.А.**
УКРАЇНСЬКІ ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ У
БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ..... 12
- Марчук У.О., Бузевич Г.І.**
ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА
ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... 15

SECTION: COMPUTER ENGINEERING

- Воропаєва С.Л., Поповецька Л.І., Куржос О.С.**
АНАЛІЗ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИМ ЗАМКОН
ДВЕРЕЙ НА ОСНОВІ МІКРОКОНТРОЛЕРА..... 17
- Pashkovskiy B.**
BASIC TELEGRAM CHAT BOT IMPLEMENTATION IN C#..... 20

SECTION: ECONOMY

- Biloosaia S.**
FEATURES OF APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN
PRICING OPTIMIZATION..... 22
- Верховод І., Кирпичова Д.**
РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В
КОМПАНІЇ «НОВА ПОШТА»..... 26
- Круглов В.О.**
КАПІТАЛІЗАЦІЯ РИНКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТА..... 31
- Харковець П.**
ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В УПРАВЛІННІ
ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ..... 34

SECTION: FOOD TECHNOLOGIES

- Клочан В., Яковенко Д.**
ВИКОРИСТАННЯ ПШЕНИЧНИХ ВИСІВОК У ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОБНИЦТВА ХЛІББУЛОЧНИХ ВИРОБІВ..... 38

SECTION: HISTORY

- Іванюк О., Пономарьова М.**
ОПИСИ МІСТ ХАРКІВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У ТРЕВЕЛОГАХ
ОСТАННЬОЇ ЧВЕРТІ XVIII -ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ..... 40

SECTION: INTERNATIONAL RELATIONS

- Прокоп'єва А.А., Шалуненко Я.А.**
РЕФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУЦІЙ ДЛЯ
ЕФЕКТИВНІШОГО РЕАГУВАННЯ НА СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ..... 46

SECTION: JURISPRUDENCE

- Berch V.**
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-МАТЕРІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В
УКРАЇНІ..... 51

- Векшин І.І.**
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОСТУПУ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО
ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ
ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ..... 52

- Домбровський О.**
ЖІНОЧИЙ РУХ ЗА ПРАВО НА АБОРТ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ДОСВІД..... 56

SECTION: MEDICINE

- Сухомейло Д.О., Рейзвіх О.Е., Христова М.Т.**
СТАН КІСТКОВОГО МЕТАБОЛІЗМУ У ДІТЕЙ З ПАТОЛОГІЄЮ
ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ..... 59

- Негода Ю.С., Біличенко Н.П.**
РОЛЬ ХАРЧОВИХ ВОЛОКОН В ЕНТЕРАЛЬНОМУ ХАРЧУВАННІ
ПРИ ТЕРАПІЇ СЕПСИСУ..... 61

SECTION: HISTORY

ОПИСИ МІСТ ХАРКІВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У ТРЕВЕЛОГАХ ОСТАННЬОЇ ЧВЕРТІ XVIII -ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ.

Іванюк Олег

доцент, кандидат історичних наук

Кафедра історії України

ORCID: 0000-0001-6750-5423

Пономарьова Мирослава

здобувач вищої освіти

Факультет суспільно-гуманітарних наук

ORCID ID: 0009-0002-9687-111X

Київський столичний університет

імені Бориса Грінченка

Розвідка присвячена низці питань, пов'язаних з описами міст Харківської губернії здійсненими європейськими і російськими мандрівниками у останній чверті XVIII – першій половині XIX ст. Основою для наукової розвідки стали подорожні записки як росіян, так і європейців які відвідували регіон у зазначений проміжок часу, зокрема: І. Вернета, В. Зуєва, П. Сумарокова, І. Долгорукого, Е. Хендерсон, та ін. З'ясовано, що у тревелогах мандрівники акцентують увагу на кількох аспектах, а саме – історії заснування міст, загальних описах міських ландшафтів, особливостях економічного розвитку, тощо.

Ключові слова: міста, Харківська губернія, подорожні записки, мандрівники, міський простір.

У останній чверті XVIII – першій половині XIX ст. Харківська губернія стала об'єктом уваги багатьох мандрівників, які подорожували Російською імперією. Серед них, були росіяни: Василій Зуєв, Володимир Ізмайлов, Павло Сумароков, Іван Долгорукий, німці Йоган Коль, Йоган Блазіус, англійка Елізабет Хендерсон, французенка Адель Оммер де Гелль та ін.

Авторами які здійснили аналіз описів України у тревелогів були Л. Синицький, В. Сиповський, О. Вінтоняк та ін¹.

Метою розвідки – є початкова реконструкція образів міст Харківської губернії на основі тревелогів мандрівників.

¹ Див.: Синицький Л. Малороссия по рассказам путешественников конца прошлого и начала нынешнего столетия. Киевская старина. Киев: Типография Г.Т. Корчак-Новицкого, 1892. Т. XXXVI. С. 226-259.; Сиповський В. Україна в російському письменстві. Ч.І (1801-1850 рр.). Київ: Друкарня Української Академії наук, 1928.; Вінтоняк О. Україна в описах західноєвропейських подорожників другої половини XVIII століття. Львів; Мюнхен: Дніпрова хвиля, 1995.

Харківська губернія наприкінці XVIII ст. мала центром Харків і ще 14 повітових міст: Чугуїв, Вовчанськ, Золочів, Валки, Охтирка, Краснокутськ, Богодухів, Суми, Миропілля, Білопілля, Лебедин, Недригайлів, Хотмишськ, Ізюм². Однак, наприклад, на відміну від Південної України або Кримського півострова, цей регіон був мало відомий мандрівникам. Якщо ще Харків визначався як одна із зупинок, на шляху до кінцевої мети подорожі, то переважна більшість повітових міст і маленьких містечок залишалася як поза маршрутами подорожніх, так і поза їх увагою. Власне і не дивно, бо як зазначав В. Зуєв, докладними відомостями про них не володіла навіть держава. Тому, мандрівник користуючись наявною у нього офіційною інформацією і спираючись на власний досвід, взяв на себе відповідальність щодо створення короткого статистичного опису повітових міст.

Таблиця 1. Статистичні відомості про повітові міста Харківської губернії (за В. Зуєвим)³

Назва міста	Місце розташування	Відстань від Харкова	К-ть будинків	Чис. жит.	К-ть храмів	К-ть підприємств
Білопілля	на горі поблизу річок Вир і Крига.	213 верст	765	4200	8	26 водяних млинів
Богодухів.	на правому березі р. Мерла	57 верст	1047	3363	5	20 водяних млинів
Валки	р. Можга	52 версти	1460	4100	5	більше 40-ка водяних млинів
Вовчанськ	обидва береги р. Вовча	65 верст	404	1206	-	-
Золочів	обидва береги р. Уда	38 верст	699	2272	4	-
Ізюм	на горі на правому березі р. Сіверського Донця	130 верст	718	2283	5	8 водяних млинів
Краснокутськ	Берег р. Мерла	85 верст	понад 800	2406	5	-
Лебедин	р. Ольшана	157 верст	1207	біля 4000	13	5 водяних млинів
Миропілля	р. Псел	132 версти	837	2723	7	8 водяних млинів, 1 винний завод
Недригайлів	р. Сула	207 верст	494	1685	2	7 водяних млинів
Охтирка	р. Охтирка	107 верст	1130	5634	8	6 водяних млинів 65 винокурень
Суми.	р. Суми	180 верст	1200	4548	8 церков 1 монастир	6 водяних млинів, 71 винний завод, 2 солодовні

² Зуєв В. Путешественные записки Василия Зуева от С. Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году. Санкт-Петербург: при Императорской АН, 1787. С. 190.

³ Там само. С. 191-195.

Продовження табл. 1

Хотмишськ	р. Ворскла	72 версти	260	639	3	1 водяний млин, 1 селітровий завод
Чугуїв	на березі р. Сіверський Донець	34 версти	понад 700	Біля 2000	7	4 млини 1 шовковий завод

Загалом, подорожні записки мандрівників містили лише поодинокі і досить лаконічні описи повітових міст Харківської губернії. Так вже згадуваний, В. Зуєв, перебуваючи у Валках, нотував: «Будівлі у ньому хоча й мазані, однак добрі, упорядковані, вулиці прямі, широкі і хоча й невимощені, однак тверда чорнопіщана земля не розпушується під час дощів у великий бруд... Містечко на вигляд надзвичайно приємне»⁴. Його «приємність» визначав й І. Вернет. Він писав: «Місто Валки демонструє поглядам чудовий вигляд краси, достатку і сільських задоволень»⁵. Мандрівник зазначав, що тут вирувало і жваве торгівельне життя, зокрема, упродовж року відбувалося аж п'ять ярмарків.

Ще одним містом, яке привернуло увагу подорожніх – були Суми. Зокрема, І. Сбитнев описував його так: «Місто Суми побудоване на невеликому підвищенні правого берега річки Псел; має багато кам'яних будинків, приватних і громадських; кількістю купецьких рядів майже не поступається Харкову;... Найкращі ярмарки; 1. Соборна або Феодорівська яка розпочинається з першої неділі посту і триває близько трьох тижнів; 2. Введенська, майже рівна першій. Мандрівник, також звернув увагу на час заснування міста. Він вказував, що воно виникло за часів переселення «задніпровських малоросіян», однак його помітне зростання розпочалося лише у 1659 р.⁶ Поряд з тим, К. Арсенєв, визначав Суми як найбільш економічно розвинене місто губернії. За його твердженням, тут налічувалося 65 успішних купецьких бізнесів, у тому числі й тих, які належали до I гільдії. Місто збирало податків на 7 тис. руб. сріблом і мало у бюджеті запас у 10 тис. руб. сріблом. Його економічний розквіт забезпечували ярмарки де торгувалося товарів на 1,5 млн руб. сріблом⁷.

Певну увагу автор подорожніх записок приділив і Охтирці. На думку І. Сбитнева, місто було одним з найкращих у Слобідсько-Українській губернії. Він писав: «...я побачив бані церков Охтирки, сяючих від проміння сонячного; інших будівель не видно, з причини високих верб, якими оточене місто...»⁸. Однак, мандрівник вважав, що його добробут залежить не стільки від торгівлі, скільки від прочан які приходять вклонитися чудотворній іконі Пречистої

⁴ Зуєв В. Путешественные записки Василия Зуева от С. Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году. Санкт-Петербург: при Императорской АН, 1787. С. 200.

⁵ Вернет И. Валковское кладбище. Украинский Вестник. Харьков: Университетская типография, 1816. Ч. II. С. 36.

⁶ Сбитнев И.М. Поездка в Харьков. Вестник Европы. 1830. № 17. С. 53-54.

⁷ Арсенев К.И. Путевые заметки о Южной России. Журнал Министерства Внутренних Дел 1844, Ч. VI. С. 501.

⁸ Сбитнев И.М. Поездка в Харьков. Вестник Европы. 1830. № 15. С. 246-247.

Матері Божої, яка знаходилася у храмі Покрови Богородиці. Думку, про економічну відсталість Охтирки поділяв і К. Арсеньев. Він зазначав, що під час ярмаркування тут торгувалося товарів лише на 80 тис. сріблом, що було значно менше ніж у Сумах⁹.

Ще меншою мірою, у подорожніх записках, постають образи інших міст Харківської губернії. Наприклад, досить лаконічно М. Ждановим було описано Чугуїв: «Корпусна квартира тутешніх розселених військ, – дуже красиве містечко: вулиці проведені правильно, будинки хоча й одноманітні, проте приємної зовнішності; вони майже усі кам'яні і вкриті черепицею або соломною замоченою у розчиненій глині... Чугуїв розташований на горі, схил якої зеленіє садами; унизу тече Сіверський Донець над ним перекинута красивий міст»¹⁰. Більшість інших міст або лише згадувалося, або взагалі не викликали цікавості подорожніх.

Поряд з тим, важко знайти тревелоги, які б не рясніли описами адміністративного центру губернії. Перш за все, мандрівники оповідали про розташування Харкова і вдавалися до аналізу його міського простору. Зокрема, В. Зуєв нотував: «Місто в усі боки кругле; тому що будинки розсіяні без будь-якого порядку, як уздовж, так і у поперек буде версти на три, або на чотири...»¹¹. У центрі міста, розташовувалася фортеця. На її території розміщувалися двоповерховий будинок намісника, військові стайні, господарчі споруди, гарнізонний храм, тощо. Міська забудова поділялася на чотири частини. У народі їх називали «Міська», «Подільська», «Захарківська», «Залопанська»¹². За спостереженнями В. Зуєва, кожна з них мала не більш ніж 400 дворів¹³. Мандрівник, також, нарахував у Харкові і передмістях 40 храмів, один монастир, семінарію («колегіум») і училище («класи»). Згодом, вже інший подорожній – М. Мілютін, залишив більш деталізований опис частин міста¹⁴.

Досить фрагментарні свідчення, які стосувалися Харкова, залишив француз С. Грелле де Мобільє. Мандрівник зазначив: «Тут існує училище для солдатських дітей у якому навчається 1400 вихованців. Є також інститут для шляхетних дівчат. Тюрми знаходяться у жалюгідному стані. Лікарня для душевнохворих справила на нас найбільш тяжке враження; з нещасними хворими так поводяться не людськи»¹⁵. Його подорожні записки не містять цілісного опису, який би дав уявлення про тогочасний Харків.

⁹ Арсеньев К.И. Путевые заметки о Южной России. Журнал Министерства Внутренних Дел 1844, Ч. VI. С. 501.

¹⁰ Жданов М. Путевые записки по России в двадцати губерниях. Санкт-Петербург: Издание Василия Полякова, 1843. С. 104-105.

¹¹ Зуев В. Путешественные записки Василия Зуева от С. Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году. Санкт-Петербург: при Императорской АН, 1787. С. 187.

¹² Там само. С. 188.

¹³ Там само. С. 189.

¹⁴ Милютин Н. Краткое обозрение г. Харькова. (Сборник замечаний, составленный по случаю путешествия). Журнал Министерства Внутренних Дел. 1838. № 5, С. 204-207.

¹⁵ Грелле де Мобилье С. Записки квакера о пребывании в России (1818-1819). Перевод П. Осинина. Русская Старина. 1874. Т. IX. С. 31.

На початку 20-х рр. XIX ст. до міста прибула Елізабет Хендерсон. Вона нотувала: «Місто Харків є столицею однойменного уряду, яке було добре відоме як столиця Слобідської України... Він розташований частково на підвищенні між річками Харків і Лопань, які об'єднуються трохи нижче міста, а частково вздовж берегів на рівнинах»¹⁶.

Власний, поетичний образ міста створив І. Сбитнев. Він нотував: «місто полонить відвідувача безліччю величезних будинків, споруджених правильно і з смаком; цим громадяни зобов'язані завдячувати почесному професору архітектури Є. Васильєву. Значна кількість купецьких рядів, у два яруси біля Успенського собору збудованих, свідчить про розмах торгівлі, яку жителі міста ведуть і особливо у Південній Росії. Якби розташування Харкова відповідало витонченості будівель; то місто мало б іншу вагу в очах мандрівника: але тут вулиці вузькі і не завжди прямі, а болотиста долина породжує гнилі гарячки і велику смертність»¹⁷. Однак, на його думку, зовнішньому вигляду міста, також, шкодило те, що поряд з великими і чудовими будівлями туляться маленькі, старі й занепалі.

Окрім поетичних або нейтральних описів Харкова, зустрічаються і достатньо критичні. Зокрема, П. Сумароков нотував: «Вулиці у ньому не правильні, немощені, брудні, добрих будинків, за виключенням двох, трьох не знаходиться, а побудови зроблені або із мазанок, або із брусів, і він на великоросійське місто не схожий»¹⁸. Так само, не вразило місто й І. Долгорукого, який зазначав: «Якщо оцінювати міста за їх зовнішнім виглядом, то Харків не втішив: він розташований погано і вигляд надає найбільш пустельний...»¹⁹. Однак, слід розуміти, що ці мандрівники, часто трансливали негатив щодо українських міст, оскільки, на їх думку, жодне з них, не могло зрівнятися з лоском і розкішшю російських столиць.

У поодиноких випадках, мандрівники вдавалися до економіко-статистичних характеристик Харкова. Наприклад, М. Мілютін зазначав, що місто мало значну кількість різних ремісничих цехів де було задіяно майже 2 тис. осіб, 276 крамниць, 13 – готелів, 19 – винних погребів (один з них торгував кримськими винами з маєтку княгині А.С. Голіциної), 56 – питейних закладів²⁰. З точки зору М. Жданова найкращими були підприємства графа Гендрікова, князів Голіциних, Савича і Ляліна²¹.

¹⁶ Henderson E. Biblical researches and travels in Russia: Including a Tour in the Crimea, and the Passage of the Caucasus. London, J. Nisbet. 1826. P. 160.

¹⁷ Сбитнев И.М. Поездка в Харьков. Вестник Европы. 1830. № 17. С. 42.

¹⁸ Сумароков П. Досуги крымского судьи или 2-е путешествие в Тавриду. Павла Сумарокова. Санкт-Петербург: Императорская типография. 1803. Ч. I. С. 49.

¹⁹ Долгорукий И.М. Славны бубны за горами или мое путешествие кое-куда 1810 года. Москва: Университетская типография. 1870. С.46-47.

²⁰ Милютин Н. Краткое обозрение г. Харькова. (Сборник замечаний, составленный по случаю путешествия). Журнал Министерства Внутренних Дел. 1838. № 5, С. 213.

²¹ Жданов М. Путевые записки по России в двадцати губерниях. Санкт-Петербург: Издание Василия Полякова, 1843. С. 102.

Таким чином, упродовж останньої чверті XVIII – першої половини XIX ст. міста Харківської губернії стали об'єктом уваги десятків російських і європейських мандрівників, які подорожували теренами Російської імперії. Переважна більшість подорожніх зосереджувалися на загальних описах міст або коротких згадках про них і характеристиці міських ландшафтів. Лише у поодиноких випадках мова йшла про створення економічно-статистичного образу, або фіксацію окремих проблем інфраструктури і благоустрою. Побіжно, ними висвітлювався й етнічний склад населення, якому у подорожніх записках не приділялося достатньо уваги.

Список використаних джерел

- Арсеньев К.И. Путевые заметки о Южной России. Журнал Министерства Внутренних Дел, 1844, Ч. VI. С. 501-510.
- Вернет И. Валковское кладбище. Украинский Вестник. Харьков: Университетская типография. 1816. Ч. II. С. 36-48.
- Вінтоняк О. Україна в описах західноєвропейських подорожників другої половини XVIII століття. Львів; Мюнхен: Дніпрова хвиля, 1995. 141 с.
- Греллэ де Мобилье С., Записки квакера о пребывании в России (1818-1819). Перевод П. Осинина. Русская Старина. 1874. Т. IX. С. 1-36.
- Долгорукий И.М. Славны бубны за горами или мое путешествие кое-куда 1810 года. Москва: Университетская типография. 1870. 170 с.
- Жданов М. Путевые записки по России в двадцати губерниях. Санкт-Петербург: Издание Василия Полякова. 1843. 212 с.
- Зуев В. Путешественные записки Василия Зуева от С. Петербурга до Херсона в 1781 и 1782 году. Санкт-Петербург: при Императорской АН, 1787. 273 с.
- Милютин Н. Краткое обозрение г. Харькова. (Сборник замечаний, составленный по случаю путешествия). Журнал Министерства Внутренних Дел. 1838. № 5, С. 197-232.
- Сбитнев И.М. Поездка в Харьков. Вестник Европы. № 17. 1830. С. 33-65.
- Синицкий Л. Малороссия по рассказам путешественников конца прошлого и начала нынешнего столетия. Киевская старина. Киев: Типография Г.Т. Корчак-Новицкого. 1892. Т. XXXVI. С. 226-259.
- Сиповський, В., Україна в російському письменстві. Ч.І (1801-1850 рр.). Київ: Друкарня Української Академії наук, 1928. 457 с.
- Сумароков, П., Досуги крымского судьи или 2-е путешествие в Тавриду. Павла Сумарокова. Санкт-Петербург: Императорская типография. 1803. Ч.І. 226 с.
- Henderson, E., Biblical researches and travels in Russia: Including a Tour in the Crimea, and the Passage of the Caucasus. London, J. Nisbet. 1826. 538 p.